

Európai Történelem Áttekintés

Ókor

Görög civilizáció (Kr.e. 800 - Kr.e. 146)

Az ókori görögök lefektették a nyugati civilizáció alapjait.

Főbb poliszok: - **Athén** - Demokrácia bölcsője, filozófia és művészet központja - **Spárta** - Katonai állam, szigorú nevelési rendszerrel - **Théba** - Fontos kulturális és katonai központ - **Korinthosz** - Kereskedelmi nagyhatalom

Jelentős események: - Kr.e. 508 - Kleiszthenész demokratikus reformjai Athénban - Kr.e. 490 - Marathóni csata (perzsák ellen) - Kr.e. 480 - Thermopülai csata és Szalamiszi csata - Kr.e. 431-404 - Peloponnészoszi háború (Athén vs. Spárta) - Kr.e. 336-323 - Nagy Sándor hódításai

Kulturális örökség: - Filozófia: Szókratész, Platón, Arisztotelész - Színház: Szophoklész, Eurüpidész, Arisztophanész - Történetírás: Hérodotos, Thuküdidész - Matematika: Püthagorasz, Eukleidész - Orvostudomány: Hippokratész

Római Birodalom (Kr.e. 753 - Kr.u. 476)

A római civilizáció az európai kultúra másik alapköve.

Korszakok:

1. **Királyság kora** (Kr.e. 753-509)
 - Hét római király
 - Etruszk befolyás
2. **Köztársaság** (Kr.e. 509-27)
 - Szenátus és néptribunusok
 - Pun háborúk (Hannibál vs. Róma)
 - Julius Caesar és a triumvirátus
 - Caesar meggyilkolása (Kr.e. 44)
3. **Császárkor** (Kr.e. 27 - Kr.u. 476)
 - Augustus - első császár
 - Pax Romana (római béke)
 - Legnagyobb kiterjedés Traianus alatt (Kr.u. 117)
 - Constantinus - kereszténység legalizálása (313)
 - Birodalom kettéosztása (395)
 - Nyugatrómai Birodalom bukása (476)

Római örökség: - Jog (Római jog alapja a modern jogrendszereknek) - Latin nyelv (mai újlatin nyelvek őse) - Építészet (viaduktok, utak, amfiteátrumok) - Városépítés és infrastruktúra - Közigazgatási rendszer

Középkor (Kr.u. 476 - 1492)

Korai középkor (476-1000)

Népvándorlás kora: - Germán törzsek (gótok, vandálok, frankók) - Hunok Attila vezetésével - Szlávok terjeszkedése

Frank Birodalom: - Chlodvig - frank állam megalapítása (481) - Karoling-dinasztia - Nagy Károly (768-814) - Császárrá koronázása (800) - Carolingiai reneszánsz - Birodalom felosztása (843, verduni szerződés)

Vikingek: - Skandináv hódítók és felfedezők - Normandia megalapítása - Anglia meghódítása (1066) - Izland és Grönland kolonizálása

Érett középkor (1000-1300)

Feudalizmus: - Hűbéri rendszer kialakulása - Vazallusi eskü - Földbirtok központúság

Egyház hatalma: - Pápa vs. császár (invesztitúra harc) - Cluny reformmozgalom - Koldulórendek (ferencesek, domonkosok)

Keresztes hadjáratok (1096-1291): 1. Első keresztes hadjárat (1096-1099) - Jeruzsálem elfoglalása 2. Második (1147-1149) - Kudarc 3. Harmadik (1189-1192) - Oroszlánszívű Richárd 4. Negyedik (1202-1204) - Konstantinápoly kifosztása 5. További hadjáratok - csökkenő sikerrel

Gazdasági fejlődés: - Városok növekedése - Céhek kialakulása - Kereskedelem fellendülése - Hanza kereskedelmi szövetség

Késő középkor (1300-1492)

Válságok: - Nagy éhínség (1315-1317) - Fekete halál - pestis (1347-1353) - Európa népességének 30-60%-a elpusztult - Százéves háború (1337-1453) - Anglia vs. Franciaország - Jeanne d'Arc szerepe

Bizánci Birodalom vége: - Konstantinápoly eleste (1453) - oszmán hódítás - Görög tudósok nyugatra menekülése

Magyar Királyság: - István király - kereszténység felvétele (1000) - Aranybulla (1222) - Tatárjárás (1241-1242) - Mátyás király reneszánsz udvara (1458-1490)

Reneszánsz (14-16. század)

Az emberi és művészetek újjászületése.

Itália - kollégiuma: - Firenze - Medici család mecénássága - Róma - pápai udvar - Velence - kereskedelmi nagyhatalom

Művészek: - Leonardo da Vinci (1452-1519) - Mona Lisa, Utolsó vacsora - Feltaláló, mérnök, tudós - Michelangelo (1475-1564) - Sixtus-kápolna mennyezete - Dávid szobor - Raffaello (1483-1520) - Az athéni iskola

Humanizmus: - Ember központúság - Ókori kultúra tanulmányozása - Erasmus, Thomas More - Könyvnyomtatás (Gutenberg, 1450 körül)

Felfedezések kora: - Kolumbusz Kristóf - Amerika (1492) - Vasco da Gama - Tengeri út Indiába (1498) - Magellán - Föld körüli hajózás (1519-1522)

Reformáció és vallásháborúk (16-17. század)

Reformáció

Luther Márton (1483-1546): - 95 tétel (1517) - egyházi visszaélések ellen - Szentírás elsőbbsége - Megigazulás hit által - Német nyelvű biblia

Kálvin János (1509-1564): - Genf - protestáns Róma - Predesztináció tanítása - Puritanizmus alapja

Anglikán egyház: - VIII. Henrik szakítása Rómával (1534) - Anglikán egyház létrehozása

Ellenreformáció

- Jézus Társasága (jezsuiták) - Loyolai Ignác
- Tridenti zsinat (1545-1563)
- Inkvizíció erősödése
- Barokk művészet

Vallásháborúk

Harmincéves háború (1618-1648): - Vallási és politikai konfliktus - Westfáliai béke (1648) - Vallási türelem - Német területi felaprózódás - Franciaország megerősödése

Abszolutizmus kora (17-18. század)

XIV. Lajos - Napkirály (1643-1715): - “L'état, c'est moi” (Az állam én vagyok) - Versailles palota - Francia kultúra fénykora - Folyamatos háborúk

Felvilágosodás: - Ész kultusza - Természetjog - Társadalmi szerződés elméletek

Filozófusok: - Voltaire - vallási türelem - Rousseau - társadalmi szerződés - Montesquieu - hatalmi ágak szétválasztása - Kant - kategorikus imperatívusz

Forradalmak kora (18-19. század)

Francia forradalom (1789-1799)

Okok: - Pénzügyi válság - Társadalmi egyenlőtlenségek - Felvilágosodás eszméi

Főbb események: - Bastille ostroma (1789. július 14.) - Emberi és polgári jogok nyilatkozata - Jakobinus diktatúra - Robespierre - Terror korszaka - Napóleon hatalomra kerülése (1799)

Napóleon kora (1799-1815)

- Konzul, majd császár (1804)
- Code Civil - polgári törvénykönyv
- Európa nagy részének meghódítása
- Waterlooi csata (1815) - vereség
- Szent Szövetség - restauráció

Ipari forradalom

Anglia, 18. század vége: - Gőzgép - James Watt - Textilipar gépesítése - Vasút kiépülése - Urbanizáció

Társadalmi változások: - Munkásosztály kialakulása - Gyáripár - Szakszervezetek - Szocialista mozgalmak

1848-as forradalmak

- “Népek tavasza”
- Franciaország, Németország, Olaszország, Ausztria
- Magyar szabadságharc (1848-1849)
- Legtöbb bukott, de hosszú távú hatások

Imperializmus és világháborúk (19-20. század)

Gyarmatosítás

- Afrikai országok felosztása
- Ázsiai gyarmatok
- “Civilizációs küldetés” ideológiája

Első világháború (1914-1918)

Okok: - Szövetségi rendszerek - Imperialista rivalitás - Nacionalizmus - Ferenc Ferdinánd meggyilkolása (1914)

Arcvonalak: - Nyugati front - állóháború - Keleti front - Olasz front

Végkifejlet: - Központi hatalmak veresége - Versailles-i béke (1919) - Monarchiák összeomlása - Népszövetség létrehozása

Második világháború (1939-1945)

Előzmények: - Gazdasági világválság (1929) - Fasizmus és náciizmus térnyerése
- Appeasement politika kudarca

Háború menete: - Lengyelország lerohanása (1939) - Franciaország bukása (1940) - Brit csata - Szovjetunió megtámadása (1941) - Pearl Harbor - USA belépése - Normandiai partraszállás (1944) - Németország kapitulációja (1945. május)

Holokauszt: - 6 millió zsidó meggyilkolása - Koncentrációs és megsemmisítő táborok - Emberiség elleni bűncselekmény

Hidegháború (1947-1991)

Két blokk: - NATO (1949) - Nyugat - Varsói Szerződés (1955) - Kelet - Vasfüggöny

Főbb események: - Berlini blokád (1948-49) - Koreai háború (1950-53) - Berlini fal (1961-1989) - Kubai rakétaválság (1962) - Vietnámi háború - Afganisztáni szovjet intervenció (1979)

Európai integráció: - ESZAK (1951) - EGK (1957) - Római Szerződés - EU létrejötte (1993) - Maastrichti Szerződés

Szovjetunió felbomlása: - Gorbacsov reformjai (glasznoszty, peresztrojka) - Kelet-európai rendszerváltások (1989) - Berlini fal lebontása (1989) - Szovjetunió felbomlása (1991)

Modern Európa (1991-napjainkig)

Európai Unió bővítése: - Keleti bővítés (2004, 2007, 2013) - Euró bevezetése (1999/2002) - Schengen övezet

Kihívások: - Balkáni háborúk (1990-es évek) - Terrorizmus - Migrációs válság (2015-) - Brexit (2020) - Gazdasági válságok

Jövő kérdései: - Európai integráció mélyülése - Demográfiai kihívások - Klímaváltozás - Digitalizáció

Összefoglalás

Európa története gazdag és összetett, folyamatos változások, háborúk, kulturális virágzások és válságok sorozata. Az ókori alapoktól a modern integrációig vezető út meghatározta a világtörténelmet és a mai civilizációnkat.